

מהלך 8 : שותפויות לקידום רצפים חינוכיים ברשות

מבוא:

מנהל.ת אגף החינוך, ביכולתך להיות דמות מרכזית בהובלת השינוי החינוכי/פדגוגי ברשות.

תוכנית גפ"ן, כתפיסה וכמנגנון, מאפשרת לקדם שיתופי פעולה משמעותיים עם אנשי משרד החינוך וצוותי החינוך ועם אנשי הרשות, כדי שמתן המענים הייחודיים הדרושים ברשות שלך ייעשה ביתר פרודוקטיביות.

אנו מזמינים אותך לקחת חלק פרואקטיבי בהנעת השינויים החינוכיים, הפדגוגיים והארגוניים שלהם שותפים אנשי החינוך בעיר.

במהלכים הקודמים שתוארו בערכה זו, התמקדנו ביצירת תשתיות, ארגוניות ברובן, לקידום שותפויות במערכת החינוך העירונית, וכל זאת כדי לטייב תהליכים חינוכיים ברשות.

התשתיות התייחסו לקידום השותפות בהיבטים אלו:

בניית מנגנונים המקדמים שיתוף

זיהוי הנרטיב העירוני בכלל, וזה החינוכי בפרט

זיהוי צורכי מערכת החינוך המקומית

הבנה מעמיקה של תפקידים המרכזי של כל אחד מבעלי התפקידים בשותפויות העירוניות היוצרים את השלם הרשותי

היכרות עם המשאבים הרשותיים

בניית תוכנית עבודה רשותית המבוססת על השותפויות.

במהלכים הבאים נתייחס לנושאים חינוכיים-פדגוגיים המצריכים עבודה רשותית מבוססת שותפויות:

1 נציג בפניך דוגמה לנושא חינוכי-פדגוגי רשותי המצריך שותפות רחבה והיוצר תקן אפקטיבי לניהולו ברשות

2 נציג תבנית שעל פיה תוכל לבחור כל נושא חינוכי-פדגוגי שבו תרצה להתמקד, ושיתאפשר לך לקדמו בקרב שותפריך באמצעות שילובו בתוכנית העבודה השנתית שלך.

רציונל: במהלך 8 נתמקד בנושא הרצפים.

מהו רצף חינוכי?

רצף חינוכי מתייחס להתקדמות קוהרנטית של חוויות למידה. הוא כולל פיתוח מתמשך של רכישת ידע ומיומנויות במהלך המסע החינוכי של התלמיד. רצף חינוכי נועד גם להבטיח מעבר חלק בין מערכת חינוכית אחת לאחרת, ולספק לתלמידים בסיס מוצק שיוכלו להישען עליו ככל שהם מתקדמים.

לרוב, כשמדברים על רצף חינוכי נוטים להתמקד בהיבט הלימודי ולבחון את ההישגים. יחד עם זאת, לרצף ישנם היבטים נוספים – רגשי, חברתי, ערכי, ועוד – שיש לתת עליהם את הדעת אם רוצים לייצר חוויות למידה קוהרנטיות.

למה חשוב להתמקד בנושא רצפים חינוכיים?

- תהליך למידה רציף הוא אפקטיבי יותר, בעיקר בגישת למידה קונסטרוקטיביסטית.
- התנסות במיומנויות בהקשרים שונים תאפשר לבוגרי מערכת החינוך ברשות למצות את הפוטנציאל האישי והמקצועי שלהם (בהתאם למטרת המשרד לעיצוב דמות הבוגר 2030, ראו "מסמך מיומנויות דמות הבוגר").
- לרצפים בין מערכות חינוך שונות חשיבות גדולה במניעת נשירה (ראו את המאמר "התמודדות עם נשירה סמויה בקרב תלמידים בסיכון בבתי ספר").
- כאשר מערכת החינוך ברשות פועלת להשגת המטרות בשפה חינוכית/פדגוגית אחידה, נצפה כי המעברים של התלמידים בין רצף מסגרות החינוך יהיו מיטביים יותר.
- הרצפים החינוכיים מזמנים את כלל העוסקים במלאכת החינוך ברשות המקומית להתבונן בראייה מערכתית על מסלול הלמידה של התלמידים, הנפרש על פני רצף המסגרות ולהבין את הצרכים של כל מסגרת למידה לקידום הישגי הלומדים.

מטרות:

- הבנת הצורך ברצפים חינוכיים במגוון היבטים לקידום הישגיו, תפקודו ובריאותו של התלמיד
- גיבוש שותפויות לשם קידום רצפים חינוכיים ברשות

פעולות עיקריות:

- מיפוי השותפויות החינוכיות לקידום רצפים הקיימות ברשות.
- יצירת שותפויות חדשות לקידום רצפים חינוכיים ברשות.

מפגש 1 - תשתיות לרצפים חינוכיים ברשות

משך: שעה וחצי

המהלך:

1 פעילות פתיחה: מספרים את סיפור הרשות באמצעות רצף משפטים

במהלך 6 מפגש 3 הכרנו את השיטה של PIXAR לספר סיפור. נחזור לשיטה זו ונבקש להרכיב סיפור על החינוך ברשות באמצעות השלמת המשפטים הבאים וסידורם לפי הרצף (במצגת המשפטים אינם מופיעים ברצף הנכון).

המשפטים ברצף הנכון:

היה היה פעם... כל יום... עד שיום אחד... כתוצאה מכך... כתוצאה מכך... עד שלבסוף....

חלופה: דומינו מחשבות

כל משתתף מקבל דף 4, A מקפל לשניים ופתוח כך שקו הקיפול חוצה אותו לאורך, בדרך המדמה קוביית דומינו. בכל צד של הדף, כותבים מחשבה אסוציאטיבית שעולה בהקשר לביטוי "רצף חינוכי". נעמדים במעגל. מתנדב ראשון מניח את הדף שלו על רצפה, ומקריא מה כתב. משתתף שני, שמתחבר לאחת המחשבות הקודמות, מניח את הדף שלו בצמוד לדף של המשתתף הקודם (כמו במשחק דומינו), ומסביר איך מחשבה שכתב מתחברת למחשבה של המשתתף הקודם. כך ממשיכים בסבב, כל משתתף מתחבר למחשבה של משתתף קודם, עד שנוצר רצף מחשבות בצורת דומינו.

2 המשגה: מהו רצף חינוכי ולמה הוא חשוב?

נסביר שנושא המפגש הוא רצפים חינוכיים, ונבקש מהמשתתפים להגדיר מהו. להרחבה, מומלץ להתייחס להסבר המופיע ברציונל למהלך 8.

3 פעילות בזוגות: על קו הרצף - התבוננות על סוגי רצפים חינוכיים

מסמנים בכלי "על קו הרצף" באיזו מידה מתקיים כל רצף חינוכי ברשות.

4 שאלות לדין:

- מה למדתם מהתרגיל על מידת קיומם של רצפים חינוכיים ברשות?
- אילו פעולות לקידום רצפים חינוכיים ננקטו ברשות עד כה?
- על אילו היבטים של הרצף הושם הדגש - לימודי? רגשי? חברתי? אחר?
- אילו היבטים נוספים של רצפים חינוכיים היית רוצה לראות ברשות?
- היכן ברשות ניכרים פערים ברצף החינוכי?

5 סיכום:

המפגש עסק במיפוי הרצפים הקיימים ובזיהוי רצפים חדשים שכדאי ליצור. במפגש הבא נתמקד ביצירת רצפים נוספים הלכה למעשה.

מפגש 2 - יוצרים רצפים חינוכיים

משך: שעה וחצי

המהלך:

1 פעילות פתיחה: רצפים חינוכיים במסע הלמידה שלנו

נפתח בבקשה להיזכר ברצף חינוכי כלשהו שחווינו במסע החינוכי שלנו, בין אם בימי בית הספר, האוניברסיטה או במסגרת פיתוח מקצועי. נבקש לשתף בשאלה – מה איפשר לרצף להתקיים? חלופה: נחלק פתקיות שעל כל אחת מהן רשום חלק מתהליך למידה (פעילות מחברת, הקניית תוכן, דיון בזוגות, פרויקט קבוצתי, הקראת שיעורי הבית, משוב עמיתים, מבדק, סיור לימודי), ונבקש מהמשתתפים לסדר את החלקים לפי הסדר. כשהם מגיעים לסדר שנראה להם קוהרנטי, נשאל: על בסיס מה יצרתם את הרצף?

2 המשגה: איך יוצרים רצף?

כדי ליצור רצף, חשוב להגדיר את ההיבט שאליו נרצה להתייחס. לרוב אנחנו בוחנים את ההיבט הלימודי, אך ישנם היבטים נוספים שבעזרתם ניתן ליצור חוויה לימודית שלמה ולכידה.

שאלות לדיון:

- מהם ההיבטים הרגשיים שנצפה להם בתהליכי מעבר שיש בהם רצפים?
 - מהם ההיבטים החברתיים שנצפה להם בתהליכי מעבר שיש בהם רצפים?
 - למה חשוב לתת תשומת לב לרצף רגשי ולרצף חברתי?
- חשוב להדגיש: כשם שרצף לימודי נובע מהמשכיות של ידע ומיומנויות, כך גם רצף רגשי וחברתי נובעים מידע ומיומנויות ההולכים ומתפתחים. כדי ליצור רצף חינוכי בכל היבט שנבחר, יש למפות את מושגי המפתח, המיומנויות והנושאים שיש לכסות בכל שלב בתהליך החינוכי ולהגדיר יעדי למידה ותוצאות צפויות לכל שלב.

3 פיתוח מתווה לקידום רצפים ברשות

אפשרות א: עבודה ממוקדת בזוגות

ממלאים את המתווה לקידום רצפים ברשות.

אפשרות ב: עבודה בקבוצות לפיתוח כמה סוגי / היבטי רצפים במקביל, באופן שיתופי:

א. מניחים בריסטול על השולחן וכותבים במרכזו את סוג הרצף הנידון (לימודי, רגשי, חברתי או אחר).

ב. כל משתתף כותב על דבקית המלצה ליישום שתקדם את הרצף החינוכי הנידון.

ג. בסבב, כל משתתף מציג את העצה שכתב ומדביקה על הבריסטול.

ד. מקיימים דיון על ההמלצות שנכתבו, מחברים רעיונות דומים, מוסיפים תובנות ודיוקים.

ה. בונים שותפויות לטובת קידום הרצף שבו עסקנו (מומלץ להשתמש בכלי ליצירת שותפויות שלהלן).

ו. הצגת תוצרים במליאה - נציג מכל קבוצה מציג את ההמלצות ליישום שעלו בקבוצה שלו, ומסביר כיצד ההמלצות יקדמו את הרצף החינוכי הנבחר. בנוסף, הוא מסביר מי השחקנים שכדאי להזמין לשותפות בנושא, ומדוע נבחרו שותפים אלה.

ז. בסיום המפגש אוספים את כלל הרעיונות שעלו בקבוצות למסמך המלצות בנושא "רצף לימודי, רגשי וחברתי מגיל גן ועד י"ב ברשות".

ח. בהמשך לעבודה בקבוצות, יוצרים שותפות מתאימה לקידום כל רצף, מציבים יעדים וגוזרים מהם תוכנית עבודה.

***מומלץ לבצע את הפעילות על סוגי רצפים נוספים.**

מפגש 3 - יישום תוכנית רצפים ברשות

1 פעילות פתיחה:

נסביר שהיום נעסוק ביישום תוכנית רצפים, ולשם כך נרצה להבחין בין שני מושגים חשובים: רצף ומעבר.

נחלק למשתתפים שתי פתקיות ונבקש לכתוב דוגמאות אמיתיות מהחיים, על אחת מהדבקיות דוגמה לרצף ועל האחרת – למעבר. לדוגמה: טיסה לחופשה בצרפת, הסבה מקצועית, וכדומה.

נאסוף את הדבקיות, נערבב ביניהן ונבקש להרים בכל פעם פתקית, ולציין אם מדובר ברצף או במעבר, ומדוע.

חלופה: נבקש להיזכר במעבר ממסגרת חינוכית אחת לאחרת או מעבודה אחת לאחרת, ונשאל: האם התקיים רצף בתקופת המעבר?

2 המשגה:

- רצף חינוכי** - סדרה של שלבים או אירועים עוקבים ליצירת חווית למידה קוהרנטית.
- מעבר חינוכי** - תהליך של שינוי ממצב א למצב ב, לדוגמה, ממסגרת חינוכית א למסגרת ב.
- בשלב** המעבר הרצף הוא קריטי, מכיוון שתקופות מעבר עלולות לשבש את הרצף.
- בבואנו** ליישם תוכנית רצפים ברשות, יהיה עלינו להפנות את הזרקור בעיקר אל תקופות המעבר.

3 מודל ליישום תוכנית רצפים ברשות

נציג שני מודלים אפשריים ליישום מיטבי של תוכנית רצפים. נבחן את שני המודלים ונחשוב איך יהיה נכון ומדויק יותר ליישם את התוכנית ברשות.

שאלות לדיון:

- ✓ איזה מהמודלים יתמוך ביישום מיטבי של תוכנית רצפים ברשות?
- ✓ מה יהיה הביטוי של תוכנית רצפים שנרצה לשלב בנרטיב העירוני שגיבשנו? (עיינו במהלך 6 בערכה "חינוך רשותי בתנועה")
- ✓ מה מהמטרות השנתיות בתוכנית העבודה תקדם תוכנית הרצפים שלנו?
- ✓ כיצד תוכנית חיבורים (עיינו במהלך 5) יכולה להשתלב/לתמוך בתוכנית הרצפים שתיבנה?

4 הצעדים הבאים:

- ✓ **לאחר בחירת מודל העבודה:**
- ✓ נקבע סדיריות מותאמות לשותפות המתכללת (צוות היגוי מצומצם) ולתתי-השותפויות (בהתאם למודל שנבחר).
- ✓ נקבע את יעדי השותפות המתכללת ואת היעדים של תתי-השותפויות.
- ✓ נקבע את התוצרים הרצויים לכל שותפות.

מודל 1: תת - שותפויות ליצירת רצף גילאי בשלבי המעבר

תת - שותפויות בהתאמה לצורכי הגיל והמעברים:

- **תת - שותפות 1-גן-א:** יתואמו היעדים המשותפים והאחידים לכלל גני הילדים ובתי הספר היסודיים לשם מעבר המבטיח השתלבות מיטבית של תלמידי הגן בבית הספר.
- **תת - שותפות 2-יסודי-חט"ב:** יתואמו היעדים המשותפים בין כלל רכזי המקצוע והיועצות בהתייחס להישגים לימודיים ובתיאום תוכניות לימוד.
- **תת-שותפות 3-חט"ב-תיכון:** כנ"ל.

מודל 1: קידום תוכנית רצפים אחידה בעזרת רכזי המקצוע

